

Fercsik Erzsébet–Raátz Judit: Kommunikáció és nyelvhasználat. Nemzeti Tankönyvkiadó 2006. 204 oldal

1. Fercsik Erzsébet és Raátz Judit könyve, mely a Nemzeti Tankönyvkiadó gondozásában jelent meg, a kommunikáció elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozik. Manapság ez igen közkedvelt téma, hiszen egyre nagyobb a társadalmi igény a hatékony emberi kommunikáció megvalósításának lehetőségére. Ennek megfelelően a könyv igen hasznos, mivel az elméleti keretek bemutatása után a nyelv kommunikációs szerepét is vizsgálja, elsősorban gyakorlati szempontból. Így az anyanyelvi ismeretterjesztés terén is fontos feladatot lát el. Hiszen az emberi nyelv a kapcsolat-tartás és az ismeretközlés legfontosabb és legkifinomultabb eszköze, amely a gondolatközlésen túl a gondolatok alakulásában, alakításában is jelentős szerepet játszik. Ennélfogva az anyanyelv, a nyelvhasználat törvényeinek ismerete a leggyakorlatibb ismeretek közé tartozik. A társadalmi együttélés, az emberi kapcsolatok elképzelhetetlenek a nyelvi eszközök használata és tudatos alkalmazása nélkül. A beszéd, az írás, a szövegértés feltételezi a megfelelő eligazodást a nyelvi kifejezőeszközök gazdagságában, azok tudatosítását és alkalmazási képességét, egyszerűen az anyanyelvi műveltséget.

2. A könyv első néhány fejezete a kommunikáció általános kérdéseivel foglalkozik. Vizsgálja a kommunikációs folyamat tényezőit, eszközeit, szól a különböző kommunikációs modellekről, jellemzi a hatékony kommunikációt. Tárgyalja a nyelv, a beszéd és az írás jellemzőit, valamint a nem nyelvi kommunikációs eszközöket, így például az arckifejezés (tekintet, mimika), a testtartás, a gesztusok szerepét. Sok érdekes ismeretet közöl (többek között a kommunikációs eszközök fejlődéséről, a női és a férfikommunikáció sajátosságairól), ezek közül jó néhány nemcsak nyelvészeti jellegű, hanem mint maga a kommunikáció, a kommunikációs folyamat, más területeket (így például pszichológiai kérdéseket) is érint.

Ezt követően külön fejezet foglalkozik a nyelvhasználat, a stílus jellemzőivel, ezenbelül a stílusrétegek sajátosságaival, a stílusminősítések értelmezésével. A szerzők felhívják a figyelmet a helyes beszéd és a helyes írás, vagyis a helyesírás fontosságára. Röviden bemutatják a helyes légzéstechnikát, érintőlegesen szólnak a hangképzésről, tárgyalják a mondat- és szövegfonetikai eszközöket. Megismertetik az olvasót a magyar helyesírás történetével, az érvényben lévő helyesírási szabályzattal, felsorolnak néhány helyesírási szótárt. Foglalkoznak a legfontosabb helyesírási szabályok logikájával, segítenek tudatosítani a helyesírás értelemtükröző szerepét. Bemutatnak kivételes helyesírású, hagyománytisztelő szóalakokat, valamint megcáfolnak jópár, a köztudatban élő helyesírási babonát.

A kommunikáció a gyakorlatban c. fejezet a tudományos dolgozat, az előadás és az érvelés kérdéseit taglalja, ismerteti az ilyen típusú munkák elkészítésének alapvető fogásait. Bemutatja a témaválasztás, az anyaggyűjtés módozatait, ütemezését, a dolgozat szerkezetének kialakítását, a hivatkozások, az idézés módjait. Az érvelés fejezetében megismerhetjük a hatásos érvelés lehetőségeit, az érvek típusait.

3. Az egyes témakörök áttekintését ábrák, rajzok és táblázatok segítik. Minden fejezet elején vázlat, a fejezet célkitűzései és a legfontosabb kulcsfogalmak könnyítik meg a témában való eligazo-

dást. Emellett rövid, a kérdésekhez kapcsolódó idézetek, cikk- és könyvrészletek szolgálják az érdeklődés fenntartását. A fejezetek végén ajánló bibliográfia teszi lehetővé a további ismeretszerzést.

Ötletes, a kor igényeinek megfelelő, gondolkodtató feladatok követik a fejezeteket. Ezek jól szolgálják az elméleti ismeretek alkalmazását, a készségek fejlesztését. Alkalmat adnak egyéni vagy közösen végezhető munkára, közös gondolkodásra, egymás tapasztalatainak a megismerésére.

4. A könyvet a szerzők elsősorban a nem magyar szakos bölcsészhallgatók oktatásához ajánlják. Használata elősegíti azonban minden érdeklődő számára a kommunikáció alapjainak elsajátítását, így számot tarthat a nagyközönség érdeklődésére is. Hiszen stílusa, nyelvezete közérthető, világos, az olvasó számára jól követhető. A kiadvány így hasznos tanácsokat nyújthat mindazoknak, akik a nyilvános megszólalás területén vagy az írásos közéletben tevékenykednek, vagy egyszerűen csak érdeklődést mutatnak a téma iránt.

Balogh Judit